

ÅRSPLAN 2015

HOLDHUS OPPVEKSTSENTER

- BARNEHAGE -

A word cloud of Norwegian terms related to childcare and education. The most prominent words are 'Barnehage' (childcare) in large blue letters, 'Holdhus' (nursery) in large yellow letters, and 'Oppvekstsenter' (development center) in large green letters. Other visible words include 'Samarbeid' (cooperation) in green, 'Humor' in green, 'Respekt' (respect) in yellow, 'Omsorg' (care) in blue, 'Læring' (learning) in yellow, 'Fleksibilitet' (flexibility) in blue, 'Tillit' (trust) in red, 'Glede' (joy) in green, 'Felleskap' (community) in red, 'Engasjement' (engagement) in blue, 'Verdigrunnlag' (value base) in red, 'Trivsel' (well-being) in yellow, 'Tryggleik' (security) in blue, and 'Likeverd' (equality) in red.

INNHALDSLISTE:

Del 1 : FELLES DEL FOR DEI KOMMUNALE BARNEHAGANE

Årsplan	s. 3
Visjon + verdigrunnlag	s. 4
Mål for barnehagane i Fusa 2015	s. 5
Pedagogisk grunnsyn	s. 6
Danning gjennom omsorg, leik ,læring	s. 7
Barn si medverknad	s. 9
Foreldresamarbeid	s. 10
Samarbeid med andre instansar	s. 11
Samarbeid barnehage og skule	s. 12
Planlegging, dokumentasjon og vurdering	s. 13
Fagområda	s. 15

Del 2: BARNEHAGANE SINE PLANAR

Litt om Holdhus oppvekstsenter, avd barnehage	s. 17
Satsingsområder 2015	s. 18
Kommunikasjon, språk og tekst	s. 19
Progresjonsplan for kommunikasjon, språk og tekst	s. 20
Tal, rom og form	s. 21
Progresjonsplan for tal, rom og form	s. 22
Sosial kompetanse	s. 23
Progresjonsplan for sosial kompetanse	s. 24
Årsoversikt	s. 25

ÅRSPLAN 2015

Velkomen til eit nytt år.

Du sit no med ein årsplan som gjeld for barnehagane: Strandvik, Trollskogen, Jettegryto, Holdhus, Søre Fusa og Holmefjord. Dette er ein overordna plan for barnehagane i Fusa. Dei ulike barnehagane vel sjølve tema og korleis dei tek føre seg innhaldet i årsplanen. Kvar enkelt barnehage har fokus på det som er viktig hos dei, samstundes som alle barnehagane dreg i same retning. Kvalitet står i høgsete.

Barnehagane er aldersblanda med barn i alderen 0-6 år. Dei største barnehagane er organisert med eigen avdeling for dei yngste.

Barnehagane vert styrt av barnehagelova og rammeplanen.

§1 «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og leik, og fremje læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdier som kjem til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.»

*§2 «Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet:
Departementet fastsetter en rammeplan for barnehagen.
Rammeplanen skal gi retninglinjer for barnehagens innhold og oppgaver.
Barnehagens eier kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold.
Samarbeidsutvalget for hver barnehage skal fastsette en årsplan for den
Pedagogiske virksomheten»*

Visjonen i oppvekstplanen til Fusa kommune 2010 – 2020 er:

Fusa for framtida

TRYGG, STOLT OG STERK

Vi bygger identitet og kompetanse i eit skapande oppvekstmiljø

VERDIGRUNNLAGET ROMSLEG – PERSONALET SIN ROLLE:

Respekt Omsorg Mot Samarbeid Løysingsorientert Engasjement Godt humør	ROMSLEG - " Med omsorg, tillit og respekt finn me løysingar og har det kjekt" Fusa kommune sine verdiar ligg i botn for alt arbeidet i barnehagen i forholdet til barn, foreldre og i personalsamarbeidet. Personalet er barnehagen sin viktigaste ressurs i arbeidet med omsorg, oppseding, leik, læring og danning. Personalet viser respekt for kvart einskild barn. Vår evne til å sjå, lytte og tolke er avgjerande for at barnet blir møtt med god omsorg. Personalet er rollemodell gjennom å støtte, anerkjenne og rettleie barna. Personalet gjev kvart barn utfordringar som er tilpassa alder og modning. Vi ser og høyrer kvarandre i eit utfordrande og inkluderande miljø
--	--

MÅL FOR BARNEHAGANE I FUSA 2015

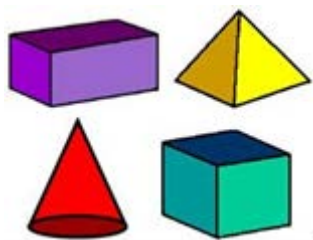

1. Vi skal gje barna eit tilbod om rikt og variert språkmiljø

- Vi skal førebu og ta i bruk ny lesedugleiksplan
- Vi skal lage system for bruk av språkleiken Bravo
- Vi skal lage handlingsplan for framandspråklege barn
- Vi skal vidareføre bruken av Tras som verktøy til kartlegging av språk, for å sikre at alle område av barna si språkutvikling vert stimulert

2. Vi skal styrke barna sin nysgjerrigheit for realfag, med særleg vekt på matematikkglede og lyst til å utforske matematiske samanhengar.

- Vi skal leggje til rette for at barna opplever realfag i bruk i sin kvardag.
- Vi skal leggje til rette for at barna kan tileigna seg grunnleggande matematiske omgrep
- Vi skal leggje til rette for at progresjonsplanen innanfor antal, rom og form vert aktivt brukt i det daglege.

3. Vi skal drive med relasjonsleing i alle barnehagane

- Vi skal ta i bruk metoden lærande møte på pedagogisk fagfora for styrarane og på personalmøta i alle barnehagane.
- Vi skal bruke nettverk som metode for bevisstgjerig, for å fremja kvalitet i den enkelte barnehage.

PEDAGOGISK GRUNNSYN

I Fusa kommune sine barnehagar skal barna få livserfaring, og trening i sosial kompetanse innanfor trygge rammar. Dei vaksne skal vera ei trygg hamn som barna kan søke til når dei treng det.

Kvart barn er unikt og blir møtt med respekt, omsorg og likeverd. Barnet får oppmuntring til å vera utforskande. Dette gjenspeglar seg i møte med kvart barn i kvardagen, i leik, moro, rutinar, reglar og grensesetting.

Barnehagane i Fusa legg særskilt vekt på arbeidet med relasjonsbygging. Dette vert jobba med systematisk i alle personalgruppene gjennom fagleg rettleiing i nettverk. Ein god relasjon er grunnlaget for all sosial utvikling både for barn og vaksne.

Me vil:

- Vise glede for barnet
- Sjå barnet sitt initiativ
- Invitere barnet til samtale
- Vere lyttande
- Gje anerkjenning

-Samspel mellom personal og barn er det viktigaste utgangspunkt for kvalitet!

DANNING GJENNOM OMSORG, LEIK OG LÆRING

Danning er ein livslang prosess som mellom anna handlar om å utvikle evne til å reflektere over eigne handlingar og veremåtar. Danning skjer i samspel med omgjevnadane og med andre, og er ein føresetnad for meiningsdanning, kritikk og demokrati.

Gjennom gode dannelsingsprosessar blir barn i stand til å handtere livet ved at dei utviklar evna til å være prøvande og nysgjerrige på omverda og til å sjå seg sjølv som ein verdifull medlem av eit større fellesskap. Barn må få utfordringar, sjansen til å utvikle kunnskapar og ferdigheiter og få støtte for å handle omsorgsfullt og gjere etisk grunngitte val. Gjennom danning legg ein grunnlaget for allsidig utvikling (rammeplan for barnehager s. 15).

Dette gjer me gjennom å ha eit bevisst forhold til og klare mål for områda: **omsorg, sosial kompetanse, leik og læring.**

Område	Mål	Tiltak
Omsorg	<ul style="list-style-type: none"> • alle barn skal oppleve ein trygg barnehagekvardag • alle barn skal møtast i tråd med deira behov og muligheiter	<ul style="list-style-type: none"> • observasjon • gode relasjonar • gode rollemodellar

Barn har rett til omsorg og skal møtast med omsorg. Ein omsorgsfull relasjon er prega av vilje til å lytte, nærleik, innleving og evne og vilje til samspel. Omsorg skal prege alle situasjonane i kvardagslivet og komme til uttrykk når barna leikar og lærer, i stell, måltid og påkledning. Det ligg mykje omsorg i å gi barn varierte utfordringar og rom for meiningsfylte aktivitetar. Omsorg i barnehagen handlar både om relasjonen mellom personale og barna og om omsorga barna viser kvarandre. Å gi barn sjansen til å gi og ta imot omsorg for kvarandre er grunnlaget for å utvikle sosial kompetanse, og eit viktig bidrag i eit livslangt læringsperspektiv.

Område	Mål	Tiltak
Sosial kompetanse	Barna skal øve opp evna til å : <ul style="list-style-type: none"> • vise omsorg • lytte til kvarandre • samarbeide og løyse usemje • barna skal bli trygge på seg sjølv og få eit positivt sjølvbilette	<ul style="list-style-type: none"> • fokus på korleis me kommuniserer med barna • bruke kvardagen til å øve: vente på tur, trøste, vise omsyn osb. • vere gode rollemodellar i alt me gjer og seier

Sosial kompetanse handlar om å lukkast i å omgås andre barn og vaksne. Denne kompetansen er grunnleggjande for å kunne fungere godt i samfunnet, ha positive sosiale relasjonar til andre menneske og evne til å fylgje reglar og normer for akseptabel åtferd.

Område	Mål	Tiltak
Leik	<ul style="list-style-type: none"> • alle barn skal oppleve gleda av å vere i leik • barnehagen skal ha eit variert leike- og aktivitetstilbod 	<ul style="list-style-type: none"> • bruke det fysiske miljøet til å skape gode og varierte arenaer for leik • barna sine interesser skal ligge til grunn for tilgjengeleg leikemateriell • aktive og tilgjengelege vaksne som støttar, hjelper og stimulerer

Leiken har ein sentral plass i barnehagen. Leiken fremjar barna si utvikling på alle område: intellektuelt, språkleg, fysisk, sosialt, og emosjonelt. I leiken utviklar og styrkjer barna identiteten og sjølvkjensla. Leik gjev barn glede, men kan og vere ein problemløysar for dei. Å delta i leiken og få venner er grunnlaget for at barn trivst og opplever barnehagen som noko meningsfullt.

Område	Mål	Tiltak
Læring	<ul style="list-style-type: none"> • barna skal oppleve gleda av å lære og meistre • personalet skal sjå kvart enkelt barn sine interesser og utviklingsmuligheter 	<ul style="list-style-type: none"> • progresjonsplanane for alle fagområda vert nytta • personalet lager temaplanar for å sikre at alle fagområda vert tekne opp • personalet undrar seg saman med barna gjennom strukturerte og ustrukturerte aktivitetar

Barn er nysgjerrige, kunnskapstørste og lærelystne. Læring skjer i det daglege samspelet med andre menneske og miljøet, og heng nært saman med leik, omsorg og danning. Barn lærer gjennom alt dei opplever og erfarer på alle område. Når barn undrar seg over noko, må dei møtast på ein utfordrande og utforskande måte. Interessene og spørsmåla til barna skal danne grunnlaget for læringsprosessar og tema i barnehagen.

BARN SI MEDVERKNAD

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barns synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet".
(Barnehageloven § 3 Barns rett til medvirkning)

Barna si rett til medverknad

Barnehagebarn er kompetente til å skape kunnskap og mening i eige liv. Det handlar om å verte anerkjent som menneske. Barn har rett til å uttrykkje seg og påverke alle sider av livet i barnehagen. Kor omfattande medverknaden er, og korleis medverknaden blir praktisert, er avhengig av alder og funksjonsnivå. Førsetnaden for å ta barn si medverknad på alvor er god kommunikasjon.

Område	Mål	Tiltak
medverknad	<ul style="list-style-type: none"> • barna skal oppleve at dei har påverknad på det som skjer i barnehagen • barna skal oppleve at dei får seie si mening • barna skal oppleve at dei får ta eigne val	<ul style="list-style-type: none"> • personalet skal ta barna med på planlegging av saker og aktivitetar • personalet skal observere barna, lytte og tolke deira ulike uttrykk • personalet skal la barna ta eigne val t.d i aktivitetar.

FORELDRESAMARBEID

Foreldra sin medverknad er nedfelt i barnehagelova. Foreldra skal ha høve til påverknad gjennom samarbeidsutval, foreldremøte og foreldresamtalar. Oppseding er foreldra sitt ansvar i følgje barnekonvensjonen og barnehagelova. Barnehagen skal vere eit supplement til heimen.

Område	Mål	Tiltak
foreldresamarbeid	<ul style="list-style-type: none"> • foreldra skal vere trygge på at barnet har det trygt og godt i barnehagen • personalet skal ha ein god og open kommunikasjon med foreldra • foreldra skal ha medverknad på barnehagetida til eige barn • foreldregruppa skal ha påverknad på barnehageverksemda. • personalet sine forventningar til barn og foreldra skal vere kjende for foreldra	<ul style="list-style-type: none"> • open dialog med foreldra basert på barnets beste • personalet fortel korleis barnet har hatt det i barnehagen, lytter til foreldra sine meiningar og innspel • gje tilbod om to individuelle foreldresamtaler i året – fleire ved behov • foreldremøte med informasjon om barnehagen og høve til diskusjonar og innspel • ulike arrangement for foreldra i barnehagen • brukarundersøking • jamlege møte i SU og FAU • sende ut planar og informasjonsskriv til foreldra

Alle barnehagar skal ha eit foreldreråd og eit samarbeidsutval (SU).

I foreldrerådet sit alle foreldre/føresette i barnehagen. Dei skal fremje felles interesser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppa skapar eit godt barnehagemiljø. Kvar haust blir det valt foreldrepresentantar (FAU) som er kontaktpersonar for foreldrerådet. FAU kallar inn til foreldrerådsmøte etter ønskje frå foreldre eller når foreldre har meldt inn saker som bør diskuterast i foreldrerådet.

I samarbeidsutvalet sit foreldre/føresette, tilsette i barnehagen og representant for eigar, slik at kvar gruppe er likt representert. Styrar/ rektor er sekretær. Samarbeidsutvalet skal ha høve til å uttale seg om saker som har vesentleg betydning for barnehagedrifta, t.d. vedtekter, opningstider, barnehage- og skulerute mm. Samarbeidsutvalet fastset barnehagen sin årsplan. Foreldrerådet vel 1 -2 representantar til samarbeidsutvalet og 1 – 2 vararepresentantar. Dette vil avhenge av storleiken til kvar barnehage. Personalet og eigar vel tilsvarende representanter for seg.

SAMARBEID MED ANDRE INSTANSAR

For at barna og foreldra skal få eit mest mogleg heilskapleg tilbod til beste for utviklinga til barna, samarbeider barnehagen med andre tenester og institusjonar i kommunen. Både foreldra og barnehagen kan ha behov for å samarbeide med ulike hjelpeinstansar. Ved samarbeid følgjer dei tilsette føresegnene om teie- og opplysningsplikt i barnehagelova og anna regelverk.

Tverrfagleg team:

Målet for det tverrfaglege teamet er å bidra til at barn som av ulike grunnar treng ekstra stimulering og omsorg får god og tidleg hjelp.

Tverrfagleg team er ein arena for barnehage og skule til å drøfte problemstillingar og søkje råd hjå Helse, familie og velferd (HFV). Representant frå Helsestasjonen, Barnevernstenesta, Pedagogisk Psykologisk- teneste (PPT) og fysioterapeut er representert her. Møtet føregår på HFV i Eikelandssosen. Foreldre/føresette er velkomen til å vera med skulen/barnehagen på møtet om dei ynskjer dette. Dersom foreldra ikkje deltek må det føreligge skriftleg samtykke til deling av informasjon. Alle medlemmane i det tverrfaglege teamet er underlagt teieplikt.

Barnevernstenesta:

Barnevernstenesta er ein viktig samarbeidspartnar for barnehagen kring einsskilde familiar som er i ei vanskeleg situasjon. Barnevernstenesta gir råd og rettleiing til barnehagetilsette innan ulike tema. Gjennom den daglege kontakten med barn er dei tilsette i barnehagane i ein sentral posisjon til å observere og ta imot informasjon om omsorgs- og livssituasjonen til barna. Alle tilsette i barnehage og skule har opplysningsplikt til barnevernet etter §22 i barnevernslova når det er mistanke om omsorgssvikt for eit barn.

Helsestasjonen

Helsestasjonen har ansvar for å drive generelt førebyggjande og helsefremjande arbeid for å tryggje oppvekstvilkåra til barna i kommunen.

Helsestasjonen skal bidra med råd og rettleiing i samband med lækjemiddelhandtering i barnehagar og om smittevern. Vidare er helsestasjonen sentral når det gjeld å kartleggje den motoriske og språklege utviklinga til småbarn.

Den pedagogisk-psykologiske tenesta (PPT):

Den pedagogisk-psykologiske tenesta er sakkunnig instans ved tilråding om spesialpedagogisk hjelp.

Dersom barnehagen ønskjer hjelp til einsskildbarn i barnehagen, må foreldra samtykkje til det.

Foreldra skal trekkjast aktivt med i samarbeidet med PPT.

Foreldra kan også sjølv ta kontakt med PPT på eige initiativ.

Andre samarbeidspartnarar:

Barnehagen samarbeider med lokalsamfunnet for å gi barna varierte opplevingar og tilknytning til nærmiljøet. Eit godt samspel mellom barnehagen og skulen, kulturlivet, institusjonar, frivillige organisasjonar og kyrkjelydar kan gjere både barnehagen og lokalmiljøet rikare og bidra til å gi barnehagen lokal forankring.

SAMARBEID BARNEHAGE OG SKULE

Barnehagen skal, i samarbeid med skulen, leggje til rette for overgangen frå barnehage til første klasse og eventuelt skulefritidsordning. Det skal skje i nært samarbeid med heimen. Barnehagane og skulen er begge institusjonar for omsorg, lek, læring og danning. Barna kjem til å møte både likskapar og ulikskapar mellom institusjonane. Det må leggjast til rette for at barna kan ta avskjed med barnehagen på ein god måte, gle seg til å begynne på skulen og oppleve at det er ein samanheng mellom barnehagen og skulen. (Rammeplanen s. 59)

Område	Mål	Tiltak
Samarbeid barnehage og skule	<ul style="list-style-type: none"> • barna skal bli trygge på skulen slik at dei kjenner glede og forventning • barna skal bli litt kjende med andre elevar og lærarar • barna skal bli kjende med skulebygningen og uteområdet • barna skal få eit lite innblikk i det å gå på skule	<ul style="list-style-type: none"> • eigen plan for møtepunkt mellom barnehage og skule • overføringssamtale • lesedugleiksplan • skulen får informasjon om barn med særskilde behov

PLANLEGGING, DOKUMENTASJON OG VURDERING

Barnehagen er ei pedagogisk verksemd som skal planleggjast, dokumenterast og vurderast. Den enkelte barnehage står fritt til å velje metodar og omfang utifrå lokale føresetnader og behov. Gjennomføringa av planane må vere så fleksible at det er rom for spontanitet og medverknad frå barna. Styraren og den pedagogiske leiaren har ansvar for at måla og rammene til barnehagen er klarlade for personalet. for at der blir utvikla er felles forståing for måla blant medarbeidarane, og for at foreldra får god og nok informasjon om barnehageverksemda. Det bør leggjast til rette for brei medverknad frå barna, foreldra, barnehagepersonalet og eigaren når ein planlegg, dokumenterer og vurderer den pedagogiske verksemda. (rammeplanen s. 53)

Planlegging:

God planlegging kan bidra til gjennomtenkt og fornuftig bruk av dei menneskelege og materielle ressursane i barnehagen, nærmiljøet og naturområda. Planlegginga av organisering, innhald og prosessar i barnehagane byggjer på måla i årsplanen og underliggjande dokument (Lov om bhg, rammeplan, kommunedelplan m.fl). Planlegginga er basert på kunnskap om korleis barn utviklar seg og lærer, på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtalar med barn og foreldre.

Dokumentasjon:

Dokumentasjon på barnehagen sitt arbeid er viktig for å kunne vidareutvikle arbeidet og sikre kvalitet i tilbodet. Dokumentasjon skal vere eit middel for å få fram ulike oppfatningar, og opne for ein kritisk og reflekterande praksis. Læringa til barna og arbeidet til personalet skal gjerast synleg som grunnlag for refleksjon. Dokumentasjon kan vere ulike planer og sjekklister for gjennomførte aktiviteter gjennom året, og evaluering av desse. All dokumentasjon i barnehagen er til internt bruk og er ikkje tilgjengeleg for andre utan samtykke frå dei dokumentasjonen omhandlar.

Vurdering:

Styrar har eit overordna ansvar for at den pedagogiske verksemda blir vurdert på ein planlagd, systematisk og open måte. Styraren må sørge for at vurderinga skjer i forståing med foreldra og personalgruppa. (rammeplanen s. 56)

Personalet vurderer arbeidet i barnehagen fortløpande gjennom året og bruker ulike verktøy for å måle trivnad og utvikling hos det einkilde barn. Evaluering av aktivitetar etter avslutta temaperiode, og kartlegging med ALLE MED skjema er ein del av vurderingsarbeidet i barnehagen.

Døme på vurdering:

Kva	Når	Korleis	Kvifor	Oppbevaring /arkivering	Knytt til rammeplan/lovverk
Den daglege samtalen	Kvar dag	Personalet tek seg tid til å snakke med foreldra når barna kjem og når dei blir henta	Utveksla relevant informasjon om korleis dagen har gått		Kvaliteten i det daglege samspelet mellom menneska i barnehagen er ein av dei viktigaste føresetnadene for utviklinga og læringa til barna. Erfaringane og synspunkta til barna skal inngå i vurderingsgrunnlaget (Rammeplanen)
Foreldre samtaler	To gongar i året Haust og vår	Foreldra får tilbod om to foreldresamtaler pr barnehage år -(fleire ved behov) Me nyttar Alle med observasjonsskjema (Tras og Askeladden ved forseinka språkutvikling)	Utveksle informasjon om barnet, for å skape trivsel og utvikling.	I borna sine mapper i arkivet Blir brukt i foreldresamtalar	Foreldremøte og foreldresamtalar to gongar i året.(Serviceerklæring for barnehagane i Fusa) Foreldra og barnehagepersonalet har eit felles ansvar for trivselen og utviklinga til barna. Foreldra har rett til å sjå dokumentasjon om barna sine(Rammeplanen)

FAGOMRÅDA

Fagområda i barnehagen dekkjer eit vidt læringsfelt. Fleire område er ofte representert samtidig i eit temaopplegg og i samband med kvardagsaktivitetar og turar i nærmiljøet. I sosialt samspel, i leik og kvardagsaktivitetar skjer det ofte ein spontan kommunikasjon knytt til fagområda. At barn får rike opplevingar og del i kunnskapar på mange område, er òg ein føresetnad for at det skal bli god leik og eit godt samspel med barna.

Her kjem ei kort oversikt henta frå rammeplanen:

FAGOMRÅDA	
Kommunikasjon, språk og tekst	”Tidleg og god språkstimulering er ein viktig del av barnehageinnhaldet. Å samtale om opplevingar, tankar og kjensler er nødvendig for å utvikle eit rikt språk. Tekst omfattar både skriftlege og munnlege forteljingar, poesi, dikt, rim, regler og songar. Viktige sider ved kulturoverføringa er knytte til kommunikasjon, språk og tekst”.
Kropp, rørsle og helse	I småbarnsalderen tileignar barna seg grunnleggjande motorisk dugleik, kroppskontroll, fysiske eigenskapar, vanar og innsikt i korleis dei kan ta vare på helse og livskvalitet. Barne er kroppsleg aktive, og dei uttrykkjer seg mykje gjennom kroppen. Når barn kontaktar andre barn, startar dei ofte med kroppslege signal og aktivitetar. Dette er viktig for utvikling av god sosial kompetanse.
Kunst, kultur og kreativitet	Barnehagen må gje barn høve til å oppleve kunst, kultur og til sjølve å uttrykkje seg estetisk. Å vere saman om kulturelle opplevingar og gjere eller skape noko felles, bidreg til samhald. Barn skaper sin eigen kultur ut frå eigne opplevingar. Gjennom rike erfaringar med kunst, kultur og estetikk får barn mange høve til sansing, oppleving, eksperimentering, skapande verksemd, tenking og kommunikasjon. Desse fagområda er mellom anna: kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur og film.
Natur, miljø og teknikk	Naturen gir rom for eit mangfald av opplevingar og aktivitetar til alle årstider og til all slags vêr. Fagområdet skal bidra til at barna blir kjende med og får forståing for plantar og dyr, landskap, årstider og vêr. Det er eit mål at barna skal få ei gryande forståing av kor viktig ei berekraftig utvikling er. I dette inngår kjærleik til naturen og forståing for samspelet i naturen og mellom mennesket og naturen.

Etikk, religion og filosofi	Etikk, religion og filosofi er med på å forme måten vi oppfatar verda og menneska på, og pregar verdiar og haldningar. I fleire hundre år har kristen tru og tradisjon saman med humanistiske verdiar prega norsk kultur. Respekt for menneskeverd og natur, åndsfridom og nestekjærleik, tilgiving, likeverd og solidaritet er verdiar som kjem til uttrykk i mange religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.
Nærmiljø og samfunn	Det at barn får påverke det indre liv i barnehagen, kan vere det første steget for å få innsikt i og erfaring med å delta i eit demokratisk samfunn. Barnehagen skal bidra til at barna møter verda utanfor familien med tillit og undring. Barna skal få utforske og oppdage nærmiljøet sitt.
Tal, rom og form	Barn er opptekne av tal og teljing, dei utforskar rom og form, argumenterer og er på jakt etter samanhengar. Gjennom leik, eksperimentering og kvardagsaktivitetar utviklar barna matematisk kompetanse. Barnehagen har eit ansvar for å oppmuntre utforskinga og leggje til rette for tidleg og god stimulering.

LITT OM HOLDHUS OPPVEKSTSENTER AVD. BARNEHAGE

- ✚ Barnehagen er ein del av Holdhus oppvekstsenter, men me er organisert som to einingar med rektor på skulen og styrar i barnehagen.
- ✚ Barnehagen har 24 plasser
- ✚ Barnehage og skule har felles uteareal og held til i same hus.
- ✚ Me har kort vei til skog og "naturleikeplass", akebakkar, skiløyper og lavvoar
- ✚ Barnehagen er og SFO før skulestart (07.00- 08.15) og ettermiddag (16.00-16.30)
- ✚ Skule og barnehage har felles foreldreutval (FAU) og samarbeidsutval (SU)
Barnehagen sine foreldrerepresentantar : Tone Eikeland og Line Åsvang

På Holdhus oppvekstsenter har med utarbeida felles visjon, verdigrunnlag og slagord. Desse er basert på Fusa kommune sitt verdsett "ROMSLEG" og overordna mål for oppvekstsenter i kommunen:

VERDIGRUNNLAG:

På Holdhus oppvekstsenter ønskjer me at:

- alle skal trivast og oppleve glede
- alle har tillit til kvarandre
- alle vert møtt med repekt og likeverd
- alle har omsorg for kvarandre
- kvardagen er prega av godt humør og glede
- kvardagen er prega av fleksibilitet og engasjement

VISJON

"Me kan – me vil - me får det til !"

- omsorg og læring i eit aktivt miljø-

Visjon og verdigrunnlag skal prega relasjonane mellom:

- vaksen - vaksen
- barn - vaksen
- barn – barn
- heim – oppvekstsenter

Hålandsdalen ligg midt i Fusa kommune, **Holdhus** ligg midt i Hålandsdalen og me ønskjer å vera "Midt i blinken" sosialt, metodisk og fagleg !

SATSINGSOMRÅDE I 2015

Satsingsområda for barnehagane i Fusa 2015 handlar om fagområda **språk og matematikk**.

På dei fyljande sidene set me opp ein oversikt på mål i "Rammeplanen", mål i oppvekstplanen for Fusa kommune og mål for Eining barnehage. Under punktet "Slik gjer me det i Holdhus barnehage" prøver me å konkretisere kva me gjer i vår barnehage. Me viser og progresjonsplanane for dei aktuelle fagområda.

Sosial kompetanse står ikkje som eit mål for alle barnehagane i år men me ønskjer å ha det med likevel. Sosial kompetanse er kanskje det viktigaste me jobbar med i barnehagen. Gode relasjonar er viktig i både barnegruppa, i personalgruppa og i samarbeidet heim / barnehage.

I 2014 blei det utarbeida ny plan for utvikling av lesing og språk (PULS). Planen skal gjelda frå barnehagestart til ut ungdomsskulen. Formålet med PULS er å samla opplæringa i språk og lesing i Fusa Kommune kring eit felles opplegg. Informasjon om planen verdt delt på nettverk for alle barnehagetilsette og på foreldremøte i barnehagane våren 2015.

2015 er "Friluftslivets år". Gjennom dette prosjektet vil Klima og miljødepartementet gje friluftsliv auka merksemd. Barnehagedagen som blir markert i mars kvar år, har i år blitt kobla til natur og friluftsliv. Tema for barnehagedagen i år er **"Vi vil ut!"**

Me ønskjer å ha fokus på friluftsliv og fysisk aktivitet gjennom heile året. På Holdhus har me flotte turområde rundt oss "på alle kantar" - me har skogsområde, skiløype og akebakkar tett på uteområdet vårt. Me kan og nytta fleire lavvoar.

"Trosytja" som ligg tett på leikeplassen vår er og eit godt alternativ når me skal vera ute. På

MÅNADSPLAN OG VEKEPLAN

Kvar månad sender me ut månadsplan som fortel kva aktivitetar og tema som er aktuelle.

Månadsplan og annan info frå barnehagen blir sendt ut på e- post.

Kvar veke lagar me ein vekeplanan. Denne fortel personalet kven som har ansvar for dei ulike aktivitetane t.d samlingstund, formingsaktivitetar, turar osv.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Rammeplanen:

"Tidleg og god språkstimulering er ein viktig del av barnehageinnhaldet.

Å samtale om opplevingar, tankar og kjensler er nødvendig for å utvikle eit rikt språk. Tekst omfattar både skriftlege og munnlege forteljingar, poesi, dikt, rim, regler og songar. Viktige sider ved kulturoverføringa er knytte til kommunikasjon, språk og tekst".

Oppvekstplanen i Fusa kommune utviklingsmål 4 2014-2017

Barnehagane i Fusa skal gje optimal språkstimulering ut frå det enkelte barn sin ståstad.

1. Årsplanen skal innehalde strategiar for arbeid med språkstimulering
2. Barna utviklar språk og kommunikasjonsevne i vid forstand.
3. Personalet er bevisst si rolle i forhold til stimulering av barnet si språkutvikling
4. Barnehagane legg til rette for at framandspråklege barn blir inkluderte i leik og samspel og får språkstimulering.

Mål for Eining barnehage 2015

Vi skal gje barna eit tilbod om rikt og variert språkmiljø

Vi skal førebu og ta i bruk ny lesedugleiksplanen

Vi skal lage system for bruk av språkleiken Bravo

Vi skal laga handlingsplan for framandspråklege barn

Me skal vidareføra bruken av Tras som språk-kartleggings verktøy, for å sikre at alle områder av barna si språkutvikling vert stimulert

Slik gjer vi det i Holdhus barnehage:

Dei vaksne må vera gode språkmodellar – snakka med fullstendige setningar, sjå og tolka.

Den vaksne let barnet snakke ferdig.

Ikkje retta, men gjenta rett.

Bruka språket aktivt i kvardagsaktivitetar (stell, måltid, påkledning, leik).

Me har aldersdelte grupper/ leikegrupper kvar dag.

Me brukar språkleiken BRAVO kvar dag.

Ha songstund / samlingstund / lesa bøker.

Me bruker kartleggings-verktøyet " Alle med " og "TRAS" i observasjon og vurdering.

Me tek i bruk Lesedugleiksplanen "PULS" når den er vedteken.

Me samarbeider med foreldra ved dagleg kontakt / "dagen i dag", foreldresamtaler og foreldremøter

Me samarbeider med PPT, fysioterapeut ,barnevern og helsestasjon ved behov.

Me samarbeider med biblioteket –" bokkasse".

Me etablerer språkgrupper rundt barn som treng det.

PROGRESJONSPLAN FOR KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

1 – 2 år

*Kjenne navnet sitt
Gje uttrykk for egne ønskjer
Bruke lyder aktivt
Gjenkjenne/ peike på kjente
ting og bilder
Kjenne igjen kjente
sanger*

2 - 3 år

*Vise interesse for bøker
Bruke 2-3 ordsetninger
Kjenne navnet på daglegdagse
gjenstander
Følge enkel instruksjon
Kjenne enkle eventyr, sanger, rim
Bruke språket aktivt i samspill
Bli kjent med ulike dyrelyder
Utvide begrepsforståelsen*

3 - 4 år

*Gje uttrykk for egne ønskjer ved
å bruke språket
Kjenne ulike eventyr og
forteljinger
Kjenne ulike sanger, rim og regler
Ha forståeleg uttale
Lytte til høgtlesing
Bruke språket aktivt for å fortelle
Leike med lyd og rytme i språket*

4 – 5 år

*Lytte til kva andre seier
Fortelje ein historie med ein viss
samanheng
Kan dei fleste fargenamna
Kjenne begrep som i, over, under,
inne, ute, bak, framme, ved sida av
Lytte til høgtlesing og forstå
innhaldet*

5 - 6 år

*Ta imot og følge instruksjoner
Hugsa og gjenfortelle historiar og
opplevingar
Kan ulike sanger, rim og regler
Kan skrive navnet sitt
Vise interesse for bokstaver og
tall
Kunne klappe rytmen i et ord
Lytte ut lyder i språket*

TAL, ROM OG FORM

Rammeplanen:

"Barn er tidleg opptekne av tal og teljing, dei utforskar rom og form, argumenterer og er på jakt etter samanhengar.

Gjennom leik, eksperimentering og kvardagsaktivitetar utviklar barna matematisk kompetanse. Barnehagen har eit ansvar for å oppmuntre og leggja til rette for tidleg og god stimulering".

Oppvekstplanen i Fusa kommune utviklingsmål 4 2014 - 2017

Barnehagane i Fusa skal leggja til rette for at borna vert stimulert til å vera nysjerringe, og gje dei erfaring med ulike teknikkar og grunnleggjande matematisk forståing:

Borna opplever glede ved utforsking, og at det er tid og rom for undring

Borna får tileigna seg grunnleggjande matematiske omgrep ut frå sin ståstad

Mål for Eining barnehage 2015

Vi skal styrke barna sin nysgjerrigheit for realfag, med særleg vekt på matematikkglede og lyst til å utforske matematiske samanhengar.

Vi skal leggje til rette for at barna opplever realfag i bruk i sin kvardag.

Vi skal leggje til rette for at barna kan tileigna seg grunnleggjande matematiske omgrep

Vi skal leggje til rette for at progresjonsplanen innanfor tal, rom og form vert aktivt brukt i det daglege.

Slik gjer vi det i Holdhus barnehage:

Ha bokstavar og tal synleg.

Vera med å vega og måla når me bakar og lager mat.

Dekka bord, kor mange koppar treng me, ein kopp til kvar fat osv..

Bruka spel med teljing, system, fargar og former.

Aktivitetar og leikar som stimulerer til forståing for tal, mønster, rom, form

Leita etter former i naturen

Vera med å sortera og rydda

Bevega seg i rommet –over, under, bak osv..

Konstruksjonsleik –byggja i sandkassen, snekra, legobygging

Bruka kvardagssituasjonane til å leika med teljing og førmatematiske omgrep som rekkefølge, storleik og mengde

Vaksne som brukar rett omgrep og benevner ("no deler eg eplet i to")

Vera nysjerrig saman med borna

Bruka "Mattekassen" og "Mattemeisen"

PROGRESJONSPLAN FOR TAL, ROM OG FORM

1 – 2 år

Erfare og forstå dagsrytmen.
"Titt tei" leik.
Få erfaring med former gjennom leik med klosser, puslespel, putte -kasser og ball.
Orienter seg innendørs.
Få erfaring med tall og telling gjennom kvardags-situasjonar.

2-3 år

Bli kjent med begrep som stor, liten, over, under, opp, ned osv..
Utvikle talforståing gjennom å knyte tal og telling til konkrete.
Bli kjent med ulike lottospel.
Få erfaring med sortering gjennom å rydda leikar på rett plass.
Bli kjent med former

3 -4 år

Få kjennskap til basisfargane.
Finne like og ulik.
Få utforske og leike med tall.
Øve på turtaking ved enkle spill.
Få utforske ulike former og storleikar gjennom leik med ulike materialar.
I går, i dag, i morgon osv
Undra seg over lik, ulik, storleik og antal.
Peiketeljing

4 – 5 år

Øve på turtaking gjennom spill og leik.
Kunne plassere i forhold til over, under, framfor, bak o.l.
Kunne/ kjenne til basisfargane.
Sortere etter mønster og farge
Handle etter instruks.
Få kjennskap til dagar, tid.
Få erfaring med tall og mengde.
Få erfaring med mønster og orden.
Kjenne til symbol på tal og bokstavar

5 - 6 år

Lære om rektangel, kvadrat, sirkel og trekant.
Øva på å følge regler i ulike spel og songleikar.
Kjenne begrep som framfor, bak, ved sida av, større enn, mindre enn, først sist, i midten.
Få kjennskap til: dag, veke, mnd.
Kjenne til motsette begrep
Kjenne til talrekka til 10
Kjennskap til mål og vekt.
Få erfaring med mønster

SOSIAL KOMPETANSE

Rammeplanen:

”Sosial kompetanse” handlar om å kunna samhandla positivt med andre i ulike situasjonar. Barn uttrykkjer og tileignar seg denne kompetansen i samspel med kvarandre og med dei vaksne. Sosial kompetanse blir utvikla kontinuerlig gjennom handlingar og opplevingar.”

”Eit aktivt og tydeleg personale er nødvendig for å skape eit varmt og inkluderande sosialt miljø. Rosande og støttande relasjonar er eit grunnlag for å utvikle sosial kompetanse.”

Oppvekstplanen i Fusa kommune utviklingsmål 4 2014-2017

Barnehagane i Fusa skal ha gode og trygge læringsmiljø og høg trivsel

Verdisettet ROMSLEG vert praktisert.

Barnehagane har trygge og tydelege vaksne.

Arbeid med inkluderande haldningar er konkretisert på alle plan i barnehagekulturen

Borna har bygningar og uteområde som stettar krava i forskrift om miljøretta helsevern

Slik gjer vi det i Holdhus barnehage:

Observere og vere saman med borna i leik

Hjelpe dei som fell utanfor leiken av ulike årsaker

Snu negativ åtferd til positiv – prøve å vera i forkant

Rosa positiv åtferd

Gruppeinndeling der kvart barn vert sett og høyr

Jobbar systematisk med ”Det er mitt val” og ”Gode venner” - tema her er bl.a: Me vil ha eit godt miljø, me arbeider saman, me arbeider saman, me tar val, me tar vare på kroppen, me tar vare på kvarandre.

Bruka oppvekstenteret sin sosiale plan

Me har verdisettet ROMSLEG som tema på personalmøter.

Me har verdigrunlaget til oppvekstsenteret som tema på personalmøter.

PROGRESJONSPLAN FOR SOSIAL KOMPETANSE

1-2-åringen:

Deltek i titt-tei –leik
Viser kjensler t.d. glad, sint, lei seg
Viser interesse for andre barn og vaksne
Viser glede ved å vera med andre barn
Trøyster når ein annan er lei seg
Imiterer leik og leiker ved sida av andre barn
Gjer krav på leker som er sine

3-4 –åringen:

Meistrar tur-taking
Trøyster når nokon er lei seg
Tek kontakt med andre barn
Kan sette ord på kjensler
Kan leike saman med andre over tid
Kan gje og ta i ein leik
Begynnande venskap
Tek kontakt med andre ved bruk av språket
Prøver ut nye ting
Kjenner barnehagen sine reglar og rutinar

5-6-åringen:

Kan vise kjensler som sinne og frustrasjon utan at det går ut over andre
Viser glede i leik med andre barn
Tåler å tape i spel
Tek initiativ til leik og samspel og er ein positiv faktor i gruppa
Kan hjelpe andre
Kan få og ta litt ansvar

ÅRSOVERSIKT

MÅNAD	INNHALD	TRADISJONAR	FORELDRESAMARBEID	PERSONALSAMARBEID
JANUAR	Vinteraktivitetar –ski, ake, bygge. Språkmiljø i barnehagen- "Det er mitt val" / "gode venner"		Brukarunder-søking	Planleggingsdag- 02.01 Personalmøte -29.01 Nettverk for pedagogar
FEBRUAR	Vinteraktiveitar –ski, ake, bygge Førebu karneval "Det er mitt val" / "Gode venner"	Karneval 20.02		Personalmøte-19.02 Førstehjelpskurs v. 7 og 8. Nettverk for assistentar
MARS	Barnehagedagen 10.03 Besøk av eventyrforteljar 11.3 Tema:Påskeaktivitetar- Påskevandring i kyrkja 17.03 (4 og 5-åringar)	Påskefrukost - 27.03	1.MARS: Søknadsfrist for barnehage / SFO SU-møte	Personalmøte -26.03 Nettverk for assistentar
APRIL	"Det er mitt val" / "Gode venner"		Foreldremøte 09.04 Foreldresamtaler	Personalmøte -23.04 Nettverk for pedagogar Nettverk for assistentar
MAI	"Det er mitt val" / "Gode venner" Plante blommar og grønnsaker Samling for 5-åringane (tur) 17.mai		Foreldresamtaler	Planleggingsdag -15.05 Personalmøte -28.05
JUNI / JULI	"Det er mitt val" Førskuledag for 6-åringane Sommarstenging v.	Avslutning for førskulegruppa Sommarfest		
AUGUST	Bli kjent / tilvenning, Rutinar og reglar			Planleggingsdag- 14.08 Personalmøte -27.08
SEPTEMBER	Bli kjent / tilvenning "Det er mitt val" / "Gode venner" Starta opp 5-årsklubben Brannvern /brannøving Hausta åkeren		Foreldremøte	Personalmøte -24.09
OKTOBER	Tema: "Det er mitt val" / "Gode venner"		Foreldresamtaler	Personalmøte -22.10
NOVEMBER	Tema: "Det er mitt val" / "Gode venner"		Foreldresamtaler	Personalmøte -26.11 Planleggingsdag 09. -10.11
DESEMBER	Juleførebuing / juleverkstad	Adventsamling- (kvar måndag) Luciafeiring Nissefest		

VELKOMMEN TIL HOLDHUS BARNEHAGE !